

MASARYKOVA UNIVERZITA

ZUR328

**Vybrané problémy právní
regulace médií**

SVOBODA PROJEVU II

Důvody omezení svobody projevu

- čl. 17 odst. 4 LZPS
 - ochrana práv a svobod druhých
 - bezpečnost státu
 - veřejná bezpečnost
 - ochrana veřejného zdraví a mravnosti
- čl. 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod
 - národní bezpečnost
 - územní celistvost nebo veřejná bezpečnost
 - předcházení nepokojům a zločinnosti
 - ochrana zdraví nebo morálky
 - ochrana pověsti nebo práv jiných
 - zabránění úniku důvěrných informací
 - zachování autority a nestrannosti soudní moci

Cenzura

§ 17 odst. 2 zákona č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích:

§ 17

(1) Při ochraně zájmů socialistické společnosti napomáhá Ústřední publikační správa.

(2) Ústřední publikační správa zajišťuje, aby v hromadných informačních prostředcích nebyly uveřejněny informace, které obsahují skutečnosti tvořící předmět státního, hospodářského nebo služebního tajemství. Obsahuje-li informace takovou skutečnost, pozastaví Ústřední publikační správa její uveřejnění, popřípadě rozšiřování.

(3) Rozhodnutí Ústřední publikační správy o pozastavení přezkoumá na návrh vydavatele krajský soud. Pro řízení o návrhu platí občanský soudní řád.

(4) Je-li obsah informace v rozporu s jinými zájmy společnosti, upozorní na to Ústřední publikační správa šéfredaktora a vydavatele.

(5) Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně pro jiné veřejné publikační prostředky a pro veřejnou činnost kulturních a osvětových zařízení.

- Kontrola a omezování sdělovaných informací
- Cenzura institucionální (předběžná, následná)
- Autocenzura
 - komerční projevy

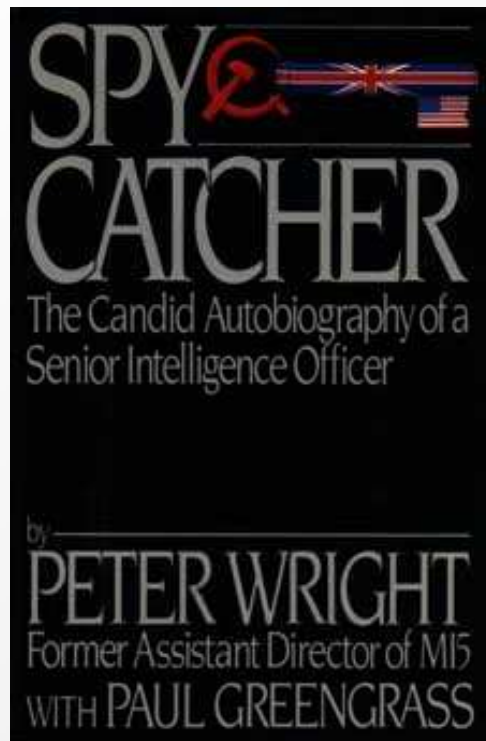
-
- **Předběžné opatření** (§ 74 odst. 1 a § 76 odst. 1 písm f) zákona č. 99/1963 Sb., o soudním řízení soudním)

- *Před zahájením řízení může předseda senátu nařídit předběžné opatření, je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.*
- *Předběžným opatřením může být účastníku uloženo zejména, aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel.*

*Předběžné opatření, jímž by žalovanému bylo uloženo zdržet se v jím vydávaném deníku uveřejňování jakýchkoli komentářů a informací týkajících se osoby žalobce, s výjimkou přetiskování zpráv převzatých od oficiálních tiskových agentur, do rozhodnutí ve věci samé, znamená restrikci svobody projevu, která je zaručena Listinou základních práv a svobod vyhlášenou jako součást ústavního pořádku České republiky (usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16.12.1992). Jde přitom o jedno z nejdůležitějších práv v demokratické společnosti zahrnující svobodu názoru a svobodu přijímání a rozšiřování informací veřejnosti. Je samozřejmé, že svoboda projevu nemůže být zcela bezbřehá, že jsou zde hranice vytvořené i novinářskou etikou, ale s ohledem na sledovaný cíl nelze předem postupovat podle ustanovení § 76 odst. 1 písm. f) OSŘ, a to ani za situace, kdy dané omezení by se netýkalo uveřejňování zpráv od oficiálních agentur. **Vrchní soud v Praze 3 Co 16/94***

Cenzura

Observer a Guardian v. Velká Británie (1991)

Omezující předběžné zákazy publikování některých informací nejsou samy o sobě v rozporu s čl. 10, ovšem jejich uvalení si vyžaduje velmi závažné zdůvodnění.

❖ Betty Purcell a ost. v Irsko (1991)

❖ *„Omezení se netýkalo obsahu daných pořadů, nýbrž mělo zajistit, aby mluvčí daných organizací (IRA, Sinn Fein) nemohli zneužívat „živých“ interview k podpoře ilegální činnosti namířené proti ústavnímu pořádku. Na rozdíl od tisku je účinek rozhlasu a televize bezprostřednější a možnosti korigovat, kvalifikovat, interpretovat či komentovat jakékoli prohlášení jsou u rozhlasu a televize více limitované.“*

Cenzura

Jiné možné způsoby cenzury(?):

- ❏ Sněmovna Lordů: Campbell v Mirror Group Newspapers [2005]
UKHL 61
- ❏ ESLP: Tolstoy Miloslavsky proti Velké Británii (1995)

Omezení svobody projevu: bezpečnost státu, veřejná bezpečnost

- ❏ Bezpečnost státu: územní celistvost, obranyschopnost, zájem na zachování disciplíny v ozbrojených složkách atp.
- ❏ Ochrana veřejné bezpečnosti: předcházení zločinnosti, zájem na zachování veřejného pořádku a klidu, ochrana státních orgánů

Bezpečnost státu, veřejná bezpečnost

§ 102 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Kdo veřejně hanobí Českou republiku, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Pl. ÚS 43/93

*Po zvážení všech okolností a souvislostí, do nichž je § 102 tr. zák. zasazen dospěl Ústavní soud České republiky ke závěru, že neurčitá a nevymezená trestněprávní ochrana Parlamentu, vlády a Ústavního soudu v čl. 102 tr. z. jde nad rámec ústavního pořádku a mezinárodních závazků České republiky, neboť při dostatečné trestní ochraně státních orgánů v §§ 154 odst. 2 a 156 odst. 3 vnáší svou obecností a neurčitostí **prvek nadbytečné ochrany**, která navíc nevymezeností objektu ochrany vybočuje jak z obecně uznávaných zásad právního státu, tak i z rámce omezujícího v čl. 17 Listiny zásady státu od občanských práv na opatření, která jsou svou povahou nezbytná k zachování určitých hodnot. V § 102 tr. zák. **nemůže jít o nezbytné opatření** již proto, že ochrana poskytovaná státním orgánům v §§ 154 a 156 je dostačující a z hlediska vymezení objektu ochrany přesnější. Pojetí § 102 tr. zák. je v tomto směru rovněž v rozporu s mezinárodními závazky ČR a jurisdikcí Evropského soudu pro lidská práva.*

Bezpečnost státu, veřejná bezpečnost

☒ *Castells v. Španělsko* (1992):

- ☒ Svoboda projevu je nezbytná podmínka pro formulování politických názorů.
- ☒ Tvrdá kritika vládní politiky, dokonce i v případě, že dosahuje hranice urážlivosti, vyjádřená politicky činnou osobou, která v dané souvislosti vystupuje jako reprezentant svých voličů a jejich zájmů, si zaslouží zvlášť vysoký stupeň ochrany.
- ☒ Než věznění svých oponentů má vláda používat jako obranu veřejnou debatu.

☒ *Thorgeir Thorgeirson v. Island* (1992)

☒ *Janowski v. Polsko* (1999)

Nejde o míru expresivity (vulgarity) pronesených výrazů (výroků), ale je nutné odlišit kritiku ex post a urážení veřejných činitelů při výkonu jejich pravomoci na druhé straně.

Ochrana soudního řízení

☒ Velká Británie: Contempt of Court Act 1981:

Nechráněné jsou výroky, které:

- (i) předvídají výsledek soudu
- (ii) mohou vytvořit předsudek poroty vůči straně
- (iii) kritizují některou ze stran civilního řízení
- (iv) předvídají skutečný stav práv a povinností stran v takovém řízení.

a které mohou vyvolat velmi velké nebezpečí.

☒ *R. v. Grey* [1900] 2 Q.B. 36.

IV. ÚS 23/05 (reportáž České televize o soudnictví)

- Přítomní členové komise zhlédli dvě sporné reportáže pořadu **Nadoraz** autorek A. Makovičkové (Okolo Prahy cestička) a Š. Webrové (Soudkyně). Další podrobnosti připraví po rozhovorech s autory, J. Šternem a na základě podkladů z ČT Ivan Červenka. Přítomní nicméně konstatují, že obě reportáže jsou neprofesionální, jednostranné a neodpovídají úrovni a kvalitě, požadované od veřejnoprávní televize. Textová složka neodpovídá obrazovému doprovodu, v reportáži A. Makovičkové navíc nejde o konstatování faktů, ale o subjektivní komentář. Některé otázky byly vkomponovány dodatečně a na ně nastříženy odpovědi. Komise se bude materiálem zabývat na dalším zasedání.

Většina médií informuje o rozhodování obvodního soudu a přitom jednostranně označuje Nejvyšší soud ČR za soud rozhodující cíleně proti církvi. V médiích dostává prostor pouze jedna strana a je tu citována věta, kterou měl údajně pronést kardinál Miloslav Vlk a jde větu: „Nelíbí se mu, že o věci rozhodoval soudce s komunistickou minulostí, který si měl navíc případ sám přidělit.“ [...]

Nejvyšší soudu ČR proto považuje za nutné sdělit, že tento názor, na který má zástupce církve jistě právo, není v mnoha médiích prezentován objektivně. [...] Dovolání bylo tedy přiděleno příslušnému senátu bez ohledu na složení soudců a proto tvrzení, že si soudce s komunistickou minulostí sám případ přidělil, je zcela nepravdivé a zavádějící.

O výsledku sporu [...] rozhodoval tříčlenný senát složený ze soudců – odborníků na tuto problematiku a nikoli jediný soudce. [...]